

Ålands Synskadade r.f.

Verksamhetsberättelse

2022

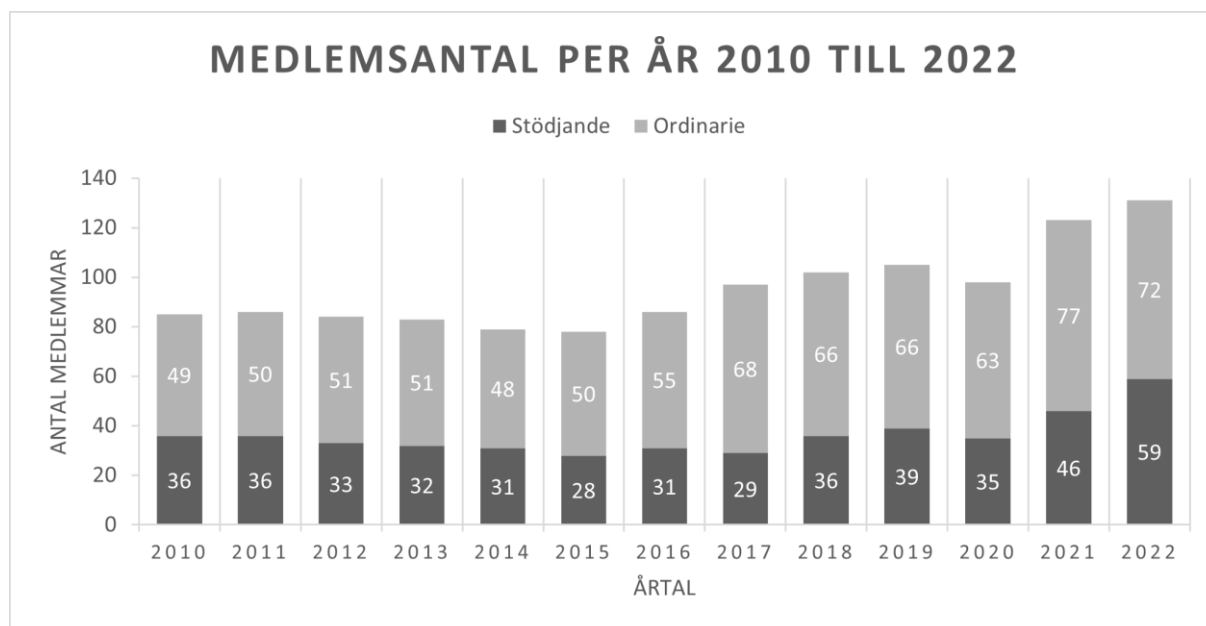
Innehåll

Sammanfattning	3
Allmänt	4
Medlemmar	4
Medlemmar	4
Verksamhetscentret Ankaret	4
Verksamhetsledare (tidigare organisationssekreterare).....	5
Aktiviteter under föreningens 51:e verksamhetsår	5
Möten och styrelse	5
Representanter och kontaktpersoner	5
Månadsträffar och medlemsaktiviteter samt andra händelser	6
Uppvaktningar	8
Månadsträffar.....	8
Yreksskolan.....	8
Borstbinding	8
Simning	9
Bokcirkel	9
Styrka och balans – folkhälsan	9
Föreningen i samhället	9
Syntolkning	9
Information och utbildning	9
Temadag GHS	9
ÅHS tillgänglighetsgrupp	10
Hörande Ålands Landskapsregering	10
Media.....	10
FUNK.....	10
Läns- och riksnytt.....	10
Synpodden.....	10
PROJEKT OCH STÖD	11
IT- och taltidningsstöd	11
IT	12
Taltidningen.....	13
Projektet Åländska talböcker	14
Digitalisering av dokument.....	14
50 – års jubileum	14
Mörkermiddag – äts med andra sinnen	14
Historik	15
Jubileumskaffe med systerföreningar	15
Stöd och hjälp.....	15
Ekonomi och samarbete	15
Ålands Handikappförbund.....	16
Folkhälsan.....	17
ÅHS	17
FSS	17
Medis.....	17
Sunda Foten.....	17
Varmt tack	17

Sammanfattning

Ålands Synskadade har under året firat sina första 50-års som förening. Firandet och besöket från systerföreningarna under skördefesthelgen med mera har givit en stark känsla av en levande förening!

Det syns även i medlemsantalet som sakta stiger. I tabellen syns medlemsantalets utveckling under åren 2010 till 2022. Totalt antal medlemmar har ökat med 46 personer sedan 2010 då det fanns 85 medlemmar i föreningen för att år 2022 vara 131 personer. Tabellen är en del av den historik som arbetats med under åter och utkommer våren 2023.

Året kan vidare sammanfattas så att föreningen har haft nio välbesökta fotvårdstillfällen, tre syntolkningar och ett dussin träffar och fester – alla välbesökta. Därutöver har föreningen tack vare nyanställningen av Niels Forss som IT- och taltidningsstöd ordnat ett stort antal it tillfällen för både medlemmar och andra. IT-stöd har vid några tillfällen erbjudits till alla handikappförbundets medlemmar via Drop-in dagar på Handicampen. Totalt har nästa hundra IT-ärenden hanterats under året, 40 hembesök har gjorts och under de två senaste åren har antalet taltidningsprenumerationer ökat med över 50%. Då ska vi komma ihåg att IT-tjänsten är en halvtidstjänst. It-stödet minskar helt klart det digitala utanförskapet samtidigt som det ökar självständigheten hos personer med synnedsättning.

Föreningen har en stabil och engagerad styrelse som ger en kontinuitet till föreningens arbete. Därutöver finns många frivilliga som ställer upp och gör verksamheten till vad den är. Och inte minst – våra medlemmar! Utan deras engagemang, varma gemenskap och klocka funderingar vore föreningen inte vad den är – en glädje, en hjälp och en trygg plats. Som en medlem sa när vi förberedde för höstmötets potatis- och purjolökssoppa:

Det var längesedan jag satt i ett kök medan någon lagade mat, jag vågar inte göra det själv längre – det är som att var på Strömsö!

Allmänt

Föreningen Ålands Synskadade r.f. med verksamhetscentret Ankaret i Mariehamn och landskapet Åland som verksamhetsområde, vill öka förståelsen om hur det är att leva med en synskada. Föreningen är en intresseförening för synskadade och är representerade i Ålands Handikappförbunds styrelse. Föreningen har även ett nära samarbete med Förbundet Finlands Svenska Synskadade.

Föreningens ändamål är att fungera som intresse- och kontaktförening och som stöd för synskadade. Föreningen verkar för att synskadade personer får likvärdiga levnadsförhållande som andra medborgare i socialt, kulturellt och ekonomiskt hänseende.

MEDLEMMAR

Medlemmar

Inom parentes står antalet 2021. Föreningen hade vid årsskiftet 130 (130) medlemmar varav

67 (77) synskadade ordinarie medlemmar

58 (46) stödjande medlemmar samt

3 (3) hedersmedlemmar och

1 (1) hedersordförande och 1 ständig medlem.

Därutöver finns det en ständig medlem och två gästmedlemmar – Ålands handikappförbund och Ålands synskadades IT- och taltidningsstöd.

Under året avled 9 (4) medlemmar, 9 (3) medlemmar uteslöts på grund av obetalda medlemsavgifter, ingen medlem avslutade sitt medlemskap på egen begäran.

18 (33) nya medlemmar hälsades välkomna.

Hedersordförande är Fjalar Nylund och hedersmedlemmar är Aili Alexandersson, Kerstin Forsberg samt Lasse Nylund.

Medlemsavgiften var 15 euro för både ordinarie samt stödjande medlemmar. Ordinarie medlemmar har en konstaterad synskada medan stödjande medlemmar är anhöriga, frivilliga eller personer som har en synförsämring men ingen konstaterade synskada.

VERKSAMHETSSENTRET ANKARET

Verksamhetscentret Ankaret som ägs av Finlands Svenska Synskadade, står till föreningens förfogande. Föreningen står själv för driften och skötseln av fastighet och tomt. Lokalvården sköttes av inhyrt företag. Vid medlemsträffar sköttes servering av personalen och frivilliga – ett stort tack till alla ni som hjälpt till! Gårdskarlsuppgifterna med snöröjning, gräsklippning och häckklippning sköttes av inhyrt företag.

Lokalen är tillgänglig och evenemang genomförs på ett för alla tillgängligt sätt. Lokalen är utrustad med handikapptoilet, hörselslinga, låga trösklar och öppen planlösning. Under året har föreningen förbättrat tillgängligheten genom att öka kontrasterna i badrummet samt tagit bort skrymmande dörrar. Lokalen har städats med oparfymerade kemikalier. Däremot vistas ledarhundar regelbundet i lokalen men städas varje vecka.

VERKSAMHETSLEDARE (TIDIGARE ORGANISATIONSEKRETERARE)

Medel för verksamhetsledaren kommer till största delen från Ålands Penningautomatförening r.f. Verksamhetsledaren fungerar som sekreterare vid styrelsemöten, förbereder ärenden och verkställer de beslut som styrelsen tagit samt handhar all övrig administration. En Verksamhetsledaren är en förutsättning för att verksamheten skall fungera.

Fyra dagar i veckan arbetar Verksamhetsledaren och har dagligen kontakt med medlemmar, intressenter och samarbetspartners förutom planerade aktiviteter så som träffar, styrelsemöten och informationstillfällen. Även påverkansarbete är en viktig del av verksamhetsledarens arbete.

AKTIVITETER UNDER FÖRENINGENS 51:E VERKSAMHETSÅR

Möten och styrelse

Föreningens vårmöte hölls den 24 april på Ankaret, 10 (15) personer deltog varav 5 (10) personer hade rösträtt.

Föreningens höstmöte hölls den 23 november på Ankaret. 10 (12) personer deltog varav 7 (8) med rösträtt.

Styrelsen sammanträdde 13 (17) gånger under året och hade följande sammansättning:

Ordförande	Börje Troberg
Viceordförande	Rolf Söderlund
Styrelsemedlem	Unn Ramsdahl (Ny)
Styrelsemedlem	Lars Carlsund
Styrelsemedlem	Kurt Lindh
Styrelsemedlem	Sanna Söderlund

Som sekreterare utom styrelsen verkade organisationssekreteraren Charlotta Solax.

Verksamhetsgranskare var Niclas Eriksson och suppleant Emily Grunér. Styrelsen har en ansvarig för förvaret, Rolf Söderlund, som regelbundet rapporterar till styrelsen.

Representanter och kontaktpersoner

- Dorrit Mattsson är punktskriftsinstruktör på Åland
- Ålands handikappförbunds vår och höstmöte. Lars Carlsund närvarade som föreningens representant på vårmöte. Ingen representant på höstmötet. Kurt Lindh var suppleant.
- I Ålands handikappförbunds styrelse sitter Sanna Söderlund. Rolf Söderlund, suppleant.
- I FSS styrelse sitter Fredrik Lindeman

Vårmöte för Förbundet Finlands Svenska Synskadade, FSS, hölls den 25 maj i Helsingfors och på distans från på förhand utvalda utrymmen på de orter där FSS distriktsföreningar är belägna. Tre personer från Ålands Synskadade deltog. Rolf Söderlund, Börje Troberg och Fredrik Lindeman.

Förbundet FSS:s höstmöte hölls den 26 till 27 november i Tammerfors på hotell Scandic Tampere City. Två personer från Ålands synskadade, Sanna och Rolf Söderlund samt Fredrik Lindeman som sitter i FSS styrelse.

Ålands Handikappförbunds vårmöte hölls den 28 maj på HandiCampen. Lars Carlsund deltog som representant från föreningen, Charlotta Solax närvarade som åhörare.

Ålands Handikappförbunds höstmöte hölls den 7 december på HandiCampen. Från Ålands synskadade deltog ingen.

Månadsträffar och medlemsaktiviteter samt andra händelser

Medlemsträffarna hölls andra måndagen i månaden (med uppehåll under sommaren samt på grund av pandemin). Program, gäster och deltagare enligt följande:

- 4.2 Coronarestriktionerna lättar
- 10-11.2 Fotvård, 13 personer
- 8.2 Syntolkning – konst. Ålands Konstmuseum. Anders Wiklöfs konstsamling. Sanna Söderlund syntolkar. Två personer med ledsagare deltog.
- 14.2 Månadsträff, Ålandsbanken besökte oss. Lasse Carlsund informerade om bokcirkeln, nya bokintresserade anmälde sig. Yrkesgymnasiet hade bakat cupcakes med jordgubbar. Nio personer förutom de två från Ålandsbanken deltog.
- 26.2 Syntolkning – konst. På lördagen syntolkade Kjell Ekström, Anders Wiklöfs konstutställning. En intressant guidning av ett urval av den omfattande utställningen. 10 personer deltog.
- 7.3 Månadsträff - Mise gästade oss och pratade om sopsortering och besvarade frågor om återvinning. Sex personer deltog.
- 17.3 Syntolkning – Miramar, i afton dans. Alandica. Sanna Söderlund syntolkade föreställningen för 14 personer.
- 24.3 IT-dag. . Sanna Söderlund deltog och hade med sig en massa fina hörlurar som man fick testa. Mest intresse var det för "taxi-hörluren". Tre personer deltog.
- 25-26.3 Anhörig-dagar på Casa de Laura i Saltvik. Psykolog Tomas Londen, Laura Vauras och Stina Nygård stod för programmet under två dagar med övernattnig. Deltagarna fick mycket matnyttigt gällande synnedsättning och inspiration om mat och motion. Fyra personer deltog.
- 6-7.4 Fotvård. Nio personer deltog.
- 11.4 Medlemsträff - Åsa Isaksson som är musiklärare på Medis gästade oss tillsammans med sångeleven Monica Johansson. De sjöng blandat allt från 40-tals visor till modern musik av bland annat Lisa Ekdahl. Yrkesskolan hade lagat snittar med lamkött. Tre personer deltog.
- 21.4 IT-dag, Handicampen, en person deltog
- 27.4 Vårmöte, Ankaret. Tio personer deltog.
- 9.5 Vårutflykt – Till Stallhagen, tillsammans med föreningen Vårt hjärta och Andning och allergi. Kvällen inleddes med sång av Caroline Furbacken och därefter middag i puben. Trevligt att göra något tillsammans med andra föreningar, flera som kom fram och tackade och sade "det här måste vi göra om". Nio personer från Ålands synskadade deltog. Totalt var vi cirka 20 personer.
- 21.5 IT-stödet besökte Folkhälsans allaktivitetshus. Visade taltidning och hjälpte boende. Deltagarantal saknas.
- 2.6 Fotvård, sju personer
- 10.8 Fotvård, sex personer
- 27-28.8 FSS inspirationshelg "Motion, hälsa och välbefinnande" på Solvalla, Esbo. Två personer med synnedsättning och en allmän ledsagare deltog.
- 6-8.9 IT-träffar, fyra personer

- 25.8 Fotvård, fyra personer
- 17-18.9 Skördefest - 22 Glada gäster från fasta Finland besökte oss över skördefesthelgen. Charlotta mötte upp dem på Brändö. Efter en utflykt med besvärliga berg åts middag på Hotell Gullviva följt av musik och spontan par dans. Resan med skärgårdsfärjan uppskattades mycket och flera fick en ny bild av Åland. Hela helgen skördefestades det med flera stop. Ålänningarna hakade på efter tycke och smak. Mest Ålänningar med i bussen var det på lördag kväll till Smakbyn. Totalt var vi då 34 personer. Söndagens höjdpunkt var gudstjänsten i Saltviks kyrka där Carolina Lindström var präst och synskadade kantorn Natalie Örnkqist förbluffade besökarna, Saltviksbesöket förgylldes ytterligare av pannkakslunch med historia på fina Vinsmedjan tillsammans med Ella Grüssner Cromwell-Morgan. Natalie följde med och berättade lite om sitt liv, bland annat har hon engagerat sig i Paralympics där hon också aktivt tävlat. Researrangemanget i stort fick mycket beröm och de flesta kommer gärna igen. Fjalar Nylund uppvaktades med blommor och hans porträtt avtäcktes. I väntan på ms Gabriellas avgång mot Helsingfors, fördrev man tiden med prat, sång och musik
- 18.9 Helgen avslutades med 50-års kaffe på Ankaret på söndag kväll. Chokladmaräng tårta från Maries Tårtor serverades till kaffet. 41 personer deltog.
- 21.9 IT Drop-in dag, Handicampen
- 28.9 IT-träff
- 4.10 Kanelbullens dag, bakades ett stort lass bullar. Charlotta tog med bullar till tisdagskaffet på Handicampen, akvarellkursen som råkade vara på plats under baket fick varsin bulle, bokcirkeln åt bullar och borstbindarna gräddade bullar på torsdagen. Frysaren fylldes med ogräddade bullar att ta fram vid behov.
- 12.10 Fotvård, sex personer
- 13.10 Ögats dag, Folkhälsans Allaktivitetshus. Samarbete mellan Ålands Synskadade, Folkhälsan på Åland, FSS och ÅHS. Tema kring syn och motion: Öppen synrådgivning, käftteknik, Motionsbricka med Move med Hanna, Information och pratande kroppsmätare (blodtryck och vikt). Dagen avslutades med en föreläsning av Gerd Laxåback, koordinator för hälsofrämjande arbete på Folkhälsan. Gerd berättar om våra balansorgan synen, båg gångarna och informationen från bland annat muskler. Deltagarna lär sig på vilket sätt dessa kroppsdelar påverkar vår balans. Under föreläsningen görs enkla balansövningar vid sittplatsen. Fyra medlemmar deltog men många andra besökare.
- 19.10 Folkhälsans surfstöd fick info om digitala hjälpmedel för synskadade. IT-stödet demonstrerade appen Seeing A I och den talande Googlehögtalaren och berättade om Be my eyes. Börje Troberg vidade iPhone med voiceover. Stadsbiblioteket var också på plats och berättade om olika sätt att låna och läsa böcker på.
- 18.10 Fotvård, sju personer
- 26.10 Dagsresa till Iris hjälpmedelsföretag och Norrtälje synskadade. Tolv personer deltog.
- 2.11 IT-träff, fem personer
- 12.11 Jubileumsmiddag, Sexton personer från föreningen, totalt 42 gäster. Anna Bergholtz, journalist från Sverige, gästtalade om att leva med en synnedsättning och speciellt i förhållande till mat. Talet gav både seende och personer med synnedsättning igenkänning och nya insikter. Trerättersmiddag avnjöts, för de seende som ville kunde maten ätas med ögonbindel. Kvällen avslutades med specialtillverkade karameller från karamellieriet. De aktiva medlemmar som närvarade fick en stor burk karameller, resten en liten.

- 17.11 IT Dropp-in dag, Ankaret
- 23.11 Höstmöte. Potatis och purjolökssoppa serverades. Purjolöken hade skänkts av Bern Löfman. Tio personer deltog.
- 28.11 Ålands Funktionsrättsdag, Alandica. Föreningen presenterade sin verksamhet tillsammans med de andra föreningarna i Handikappförbundet med en minimässa. Flera föreläsare under dagen. Lars Carlsund deltog i en expertpanel kring tillgänglighet. Förutom Lars deltog Börje Troberg och personalen.
- 30.11 IT-träff
- 8.12 Fotvård, sex personer
- 14.12 Fotvård, sex personer
- 15.12 Julfest, Ankaret. Soltuna dukade upp ett lagom stort julbord och stod för serveringen. Kvällen avslutades med att Ålands Lucia uppträdde med tända ljus. Två jubileumskaramellburkar slumpades ut bland gästerna. 40 personer deltog.

Uppvaktningar

Medlemmar som fyller jämt uppvaktas med ett födelsedagskort från föreningen. I bland görs extra uppvaktningar som till exempel när hedersordförande Fjalar Nylund fyllde nittio år under 2022. Föreningen uppvaktade på bemarkelsedagen med blommor. Fotografen Marcus Boman tog en porträttbild på jubilarer. Bilden avtäcktes och Nylund uppvaktades ordentligt i samband med föreningens 50-års kaffe den 18 september. Sanna och Rolf Söderlund samt medlemmen Fredrik Lindeman uppvaktade.

Aili Alexandersson uppvaktades av Lasse Nylund och Börje Troberg med blommor i samband med föreningens 50-års jubileum som ett tack för hennes arbete i föreningen och för personer med synnedsättning.

Avgående ordförande Börje Troberg uppvaktades med en charkbricka i samband med föreningens julfest.

På fredagen den 16:e var Rolf och Sanna Söderlund med på Demensföreningens 30-års jubileum på Alandica. De överräckte en borste och ett presentkort på två timmar it-stöd som gåva till jubilarer.

Månadsträffar

På våren hölls några månadsträffar. Tyvärr var intresset svalt. Föreningen valde att under hösten inte hålla några månadsträffar. Det fanns ändå möjlighet för medlemmarna att träffas i samband med andra evenemang så som skördefesten och 50-års jubileet.

Yreksskolan

Yreksskolans specialyrkesprogram har under våren bakat till träffarna. 14 februari bakade eleverna en alla hjärtansdag inspirerad bakelse.

Borstbinding

Under året pågick borstbinding på verksamhetscentret Ankaret med uppehåll under sommarmånaderna samt julveckorna. Dorrit Mattson var ledare och det var 5 personer som deltog, dock med undantag för några enstaka gånger då någon i gruppen inte hade möjlighet att delta. 13 gånger på våren på torsdagar och tre extra gånger på tisdag kvällar. På hösten träffades borstbindarna 14 gånger.

På sommaren deltog borstbindarna i Jan-Karlsgårdens Hantverksdagar samt i Åland 100 firandet i sjukvarteret.

Simning

En gång i veckan arrangerades simning under vår- och höstterminen i Folkhälsans varmvattenbassäng. Totalt 31 gånger under året. Ledare för dessa simningar Jan-Erik Larsson som simövervakare. Totalt deltog 9 personer.

Bokcirkel

Hösten 2021 startade en aktiv medlem, Lars Carlsund upp en bokcirkel. Bokcirkeln har fortsatt under 2022. Fem till sex personer har regelbundet träffas på Ankaret. Under våren 2022 lästes Yvonne De Geer Hancocks självbiografiska bok Aldrig en av oss. Författaren besökte som avslutning bokcirkeln innan sommaruppehållet. På hösten började bokcirkeln läsa en ny bok - Leo Löhtmans Isnätter. Som avslutning på höstterminen besökte författare bokcirkeln.

Styrka och balans – folkhälsan

Folkhälsan på Åland arrangerar gratis träning för synskadade tillsammans med Rehab City. Gruppen som träffas en gång per vecka har under både vår och höstterminen varit fullbelagd.

FÖRENINGEN I SAMHÄLLET

Syntolkning

På våren syntolkade Sanna Söderlund musikalen Miramar-i afton dans på Alandica. På Ålandskonstmuseum syntolkade Sanna Söderlund Anders Wiklöfs konstsamling. Samma utställning syntolkades en gång till av konstkännaren Kell Ekström som även berättade om verkens bakgrund.

Information och utbildning

Under året beställde föreningen in nya skrivramar med namn och kontaktuppgifter på. Skrivramen är ett enkelt hjälpmedel som används när man undertecknar dokument. Det är stort som ett bankkort men en utskuren avlång ruta. Rutan gör att namnteckningen hålls inom ett givet område.

Temadag GHS

18 maj, var det en team dag i Godby högstadium. Personalen och en medlem med ledarhund deltog hela dagen. Det är två grupper som deltar en grupp tre lektioner på förmiddagen och en grupp tre lektioner på eftermiddagen – totalt ca 40 personer. Hela Handicampen var inbjuden, men intresset var svalt. Förutom Ålands synskadade höll DUV en lektion på förmiddagen innan lunch och Ålands handikappförbund deltog en liten stund efter lunch med en powerpoint. Ålands synskadade fick således mycket utrymme - två lektioner på förmiddagen och på eftermiddagen.

Eleverna fick titta på en kort film om två synskadade som varit gifta hela livet, testa simuleringsglasögon, göra bana och gå den med vit käpp och ledsagare, använda voiceOver funktionen på sina iPads, göra verbala kartor, lyssna på när Björn berättade om ledarhundar och till sist gjorde vi en gemensam sammanfattning där eleverna fick först lyssna på en video och berätta vad det trodde att den handlade om, för att sen se den igen med bild. Ingen gissade rätt.

I utvärderingen som skolan gjorde efter dagen fick föreningens deltagande bra kritik. Enligt följande:

Utvärdering temadag om tolerans

Jag tyckte att det var

Mycket bra	12st
Bra	15 st
Ganska bra	5 st
Tråkigt	1 st

Innehållet var: (markera de som passar, det kan vara flera)

Lärorikt	28	Stressigt	2
Informativt	20	Givande	7
Intressant	23	Tråkigt	1
Nytt	18	Ogenomtänkt	0
Viktigt	24	Oviktigt	0
Kul	21		

Övrigt jag vill säga om temadagen är:

Intressant, lärorikt, bra grejer, intressant, ha det oftare, bra, bra variation, kul, kan gärna bli fler i framtiden, Jag tror inte man inser hur det är att inte kunna "ta av ögonbindeln", rolig och intressant, den var bra, roligt, spännande, alla borde testa iaf en gång, bra, det är roligt med praktiska övningar, varför bara tre timmar?, roligt, roligt, roligt – vi behöver en hund på skolan.

ÅHS tillgänglighetsgrupp

ÅHS tillgänglighetsgrupp tog kontakt och ville veta mer om tillexempel ledfyar. Rehabiliteringsrådgivaren på FSS Stina Nygård har hjälpt till att bistå med svar.

Hörande Ålands Landskapsregering

Sanna Söderlund deltog på Yttrandegruppens möte inför hörande om ansvarsfördelning och gränsdragning vid medicinsk rehabilitering. Sanna deltog även på hörandet den 29:e november på landskapsregeringen tillsammans med Ålands Hörsselförening som var huvudpart.

Media

Under året har nästan ingen synlighet i lokal media funnits men föreningen har genom 50-års jubileet ändå fått synlighet. Dessutom har föreningen under året startat upp sin facebookside där inlägg publiceras varje vecka.

FSS publikationer slutade under våren att komma ut som CD skivor. Ålands synskadade installerade taltidningsspelare med WiFi eller appar till dem som fortsättningsvis ville få FSS publikationerna så som medlemsbandet och Synvinkel.

FUNK

Tematidningen FUNK hade i sitt höstnummer 3/2022 en artikel om Ålands Synskadades ordförande Börje Troberg. som utsågs till föreningshjälte. Artikeln finns på nätet.

<https://samsnet.fi/blog/2022/10/04/att-foreningen-kan-ha-anstallda-ar-a-och-o/>

Läns- och riksnytt

På resan till Iris hjälpmedle i oktober mötte en reporter som heter Henrik Jansson och jobbar på Läns- och riksnytt upp oss och följde med i bussen från Stockholm till Norrtälje. Här är en länk reportaget. <http://www.lansochriksnytt.se/?q=node/7249>

Synpodden

Vecka 47 innehöll veckans avsnitt av Synpodden från radio SRF, med programledarna Anna Bergholtz och Monica Wallden ett inslag från Ålands 50-års jubileum. Anna berättar inledningsvis om sitt uppdrag på Åland i samband med jubileet och avslutningsvis provsmakar de våra jubileumskarameller. Här är länken till Synpodden #25 med titeln "Vardagen när man är synsvag, Synsimulator, är mac eller pc bäst när man är blind?"

<http://radio.srf.nu/arkiv/2022/1125.html>

PROJEKT OCH STÖD

IT- och taltidningsstöd

I början av året tog handläggaren av PAF-stöd kontakt och frågade om It-och taltidningsstödet ifall det skulle komma frågor om det i fördelningsrådet.

Så här svarade verksamhetsledaren henne:

Som svar på din fråga om automatisering av taltidningen och vad it- och taltidningstödet gör:

*Först och främst är inte taltidning samma sak som en e-tidning (digital tidning)! Det finns funktioner i en del tidningars **egna e-tidningar** (t.ex. Nya Åland) som är jätte bra **men då krävs det att du kan se en del** och att du har en dator/läsplatta och att du har teknisk kunskap. Det funkar inte för alla våra medlemmar (bara några).*

Taltidningen (inte e-tidning) kan du få via en daisyspelare – en speciell apparat med knappar eller på din digitala enhet via två speciella appar som heter "pratsam reader" och/eller "easy reader " beroende på vilka tidskrifter du prenumererar på. Det spelar ingen roll hur automatiserat själva framställningen av taltidningen är OM det inte finns någon som kan visa och lära dig hur du använder den. De flesta av våra tidningsprenumeranter har en fysisk apparat som är avsett enbart för taltidningar. Någon måste ha konkat med distributören, installera apparaten, programmera in användarnamn och wifi koden m.m samt visa hur knapparna funkar. Och många är äldre = kan behöva övas och repeteras innan man kan använda apparaten/appen samt support.

IT- och taltidningstödet är en kombinationstjänst. Förutom arbetet med taltidningarna arbetar personen med it-stöd för att minska medlemmarnas digitala utanförskap. Detta görs ofta i samband med taltidningen – till exempel behövs det kompletterande program för att göra den tillgänglig på en digital enhet. Fixa wifi och annat. Du kan till exempel inte hantera en dator/läsplatta som synskadad utan talsyntes och andra hjälpmedel – många av våra medlemmar kan till exempel inte använda mus och muspekare och skärmen är helt onödig. Tanken är även att IT-stödet skall hålla kurser, informera och handleda personer med synnedsättning för att underlätta deras vardag. Det spelar ingen roll hur mycket fina och bra digitala hjälpmedel det finns om inge berättar om dem, visar hur det fungerar och stöder så väl i början och längs vägen. IT-stödet är en förutsättning för att minska det digitala utanförskapet för synskadade!

Motsvarande funktioner (IT och Taltidning) finns för synskadade i hela Finland.

När PAF-beslutet kom kunde föreningen glädjande nog konstatera att medel beviljats för den så superviktiga tjänsten. Det syns tydligt att tjänsten är ett så bra verktyg för att minska det digitala utanförskapet. Därför har föreningen arbetat för och erbjudit Ålands Handikappförbund och dess medlemsföreningar att ta del av tjänsten. Målet från Ålands Synskadade har varit att tillsammans skapa en heltidstjänst. Tyvärr har inte förbundet och de andra föreningarna ännu kommit i mål med sina funderingar – Ålands Synskadade jobbar vidare för att få till ett sammabete framöver. Ålands synskadade har som ett steg på vägen hållit några gratis Drop-in IT dagar på Handicampen där både personal och medlemmar i de tolv medlemsföreningarna har kunnat få hjälp.

Föreningen har PAF-medel för ett IT-stödprojekt. Under året som gått har tre personer haft tjänsten. Björn Lindfors som anställdes i december 2020 slutade i februari och Johannes Dahlgren vikarierade på uppdraget under tiden som föreningen sökte ett nytt IT- och taltidningsstöd. I början av juni för Johannes vidare på nya äventyr. I mitten av augusti tillträdde Niels Forss tjänsten. Under hösten har regelbundna IT-träffar börjat hållas ungefär en gång per månad. På träffarna diskuteras IT samt deltagarna får lära sig om nya produkter och sådant de redan använder. Under hösten 2022 deltog åtta olika personer totalt, genomsnittligen vid två av tre tillfällen.

På grund av att tjänsten innehafts av flera olika personer under året är det svårt att sammanställa statistiken men behovet är stort, vilket inte minst märkts de veckor som tjänsten varit vakant. Vid en ofullständig genomgång av de ärenden som blivit dokumenterade framkommer följande:

Totalt har 86 ärenden behandlats under året. Fördelningen har varit ungefär 40 procent taltidningsärenden och 60 procent övriga it-ärenden men då bör man komma ihåg att ibland går dessa ärenden in i varandra. Mot föregående år har det varit en marginell ökning av antalet ärenden totalt men en större ökning vad gäller IT-ärenden. Antalet hembesök har nästan dubblats mot föregående år.

Frågor som har varit vanliga under året är att få information om- & få i gång ny utrustning, träna/repetera instruktioner samt installation av program och prenumerationer. Flest ärenden har handlat om att man vill ha hjälp med olika typer av installationer (mjuk- & hårdvara).

Under året har 34 olika personer tagit hjälp av IT-stödet på olika sätt. De flesta ärenden har gällt ordinarie medlemmar, vilket innebär att över en tredje del av föreningens sordinare medlemmar har fått hjälp av IT- och taltidningsstödet.

Samanställning 2022

IT- och taltidningsärenden 2022

Hembesök	38
Ärenden totalt	86
Varav taltidningsärenden	36
Varav it-ärenden	50

IT

Föreningen beslöt på höstmötet att höja bidraget för de medlemmarna som ansöker till föreningen om ekonomiskt stöd för inköp av smart telefon, läsplatta eller dator. Under året har två medlemmar ansökt om stöd och beviljats, varav en har erhållit stödet, den andra medlemmen fick bidrag från annat håll. Föreningen har i slutet av året ansökt och anhållit medel för att köpa in ytterligare test- och utbildningsutrustning för synskadade samt ett par talboksspelare / daysispielare (då ÅHS slutar tillhandahålla dessa). IT-stödet har varit i viktig resurs för flera medlemmar som under året hittat nya hjälpmedel och vågat testa nya saker. Ungefär 60 procent av alla ärenden under året har berört IT.

Statistik It-ärenden 2022 60%

Dator (ej taltidning)	5
Installationer	2
Handledning	1
Support	2
Telefon/läsplatta (ej taltidning)	22
Installationer	8
Handledning	7
Support	7

Övriga it-ärenden	17
Information / utbildning	9
Hjälpmedel - utveckling, anskaffning	3
Internt IT-stöd	4
Hjälp med privat mjukvara/hårdvara	1
Google Nest	6
Installationer	3
Handledning	2
Support	1

Taltidningen

Taltidningar distribueras digitalt och utkommer fem till sex dagar per vecka. Prenumeranten lyssnar på taltidningen genom Daisy-spelaren eller genom dator, läsplatta eller smarttelefon via appen "Pratsam". Taltidningsstödet hjälper prenumeranterna även med andra prenumerationer än de som föreningen har ansvar för. Exempel på andra prenumerationer är Finlands Svenska Synskadades publikationer så som Medlemsbandet, Synvinkeln och andra finlandssvenska dagstidningar så som Hufvudstadsbladet men även magasin så som Bulletinen (Ålands Handikappförbund), God tid (Svenska Pensionärsförbundet), Kyrkpressen (Fontana Media).

Vid årsskiftet 2022-2023 prenumererar **28** personer på Ålandstidningen och **13** personer på Nya Åland. Vid årsskiftet i fjol var antalet prenumeranter 24 för Ålandstidningen och 11 för Nya Åland. Under 2022 var prenumerationerna gratis tack vare ett projekt som Finlands Svenska Taltidningsföreningen (FSTF) har. Under de två år projektet pågått har antalet prenumeranter stigit med åtminstone 10 personer eller 55 %. På höstmötet beslöt Ålands synskadade tack vare att produktionskostnaden hålls nere att fortsättningsvis erbjuda taltidningen gratis till personer med synnedsättning.

Taltidningsstödet har hjälpt cirka nio nya personer att testa på taltidningen, givit support eller uppdaterat befintligt abonnemang i 25 fall och avslutat 2 prenumerationer. I statistiken syns inte tydligt de prenumeranter som har testat på flera olika sätt att läsa taltidningen. Dvs en prenumerant kan stå som ny både på Daisyspelare och läsplatta. Av it- och taltidningsstödet alla ärenden under 2022 berörde ungefär 40 procent av dem taltidningen.

Statistik Taltidnings-ärenden 2022 40%

Nya	Support	Avslutade	Totalt	
Totalt	9	25	2	36
Daisyspelare				27
Telefon / läsplatta				5
Dator				3
Info				1

I jobbet med taltidningar ingår förutom installationen även att serva hårdvaran, uppdatera mjukvara, ansvara för lagerhantering, inventering och på ett säkert sätt hantera lösenord och inloggnings, vid behov installera WiFi hos kund samt sköta kontakten med taltidningsproducenter och andra aktörer som möjliggör att taltidningarna går att läsa på Åland. En ny taltidningsprenumeration kräver mycket handledning förutom själva installationen. Om handledningen uteblir kan resultatet vara att man inte kommer igång med läsandet och taltidningen blir stående oanvänd. Tyvärr har dokumentationen under delar av året varit bristfällig just gällande handledningen, utan har ibland enbart antecknats vid installationen.

Projektet Åländska talböcker

Projektet Åländska talböcker har erhållit bidrag från Stiftelsen Leo, Mary och Mary-Anne Hackman stiftelse. Projektet pågår åren 2019 till 2023. Under 2021 har fyra inläsningar gjorts. Kiki Alberius-Forsman läste under våren 2022 in tre böcker: Sanct Olof 2021, familjeboken Freja, Fred och Fyren samt historik om chipsen "Från knölar i marken till miljoner på banken".

Mastodontverket "Den åländska segelsjöfartens historia" började läsas in på våren 2021 och skulle varit klar i oktober samma år men inläsaren kämpar fortfarande med jätteprojektet.

Digitalisering av dokument

För några år sedan, hittade Aili Alexandersson en dokumentation som hon gjorde vintern 1972 -1973. Det handlar om igångsättande av föreningskretsarna inom FSS. Det var ett antal maskinskrivna sidor. Sidorna har renskrivits på dator. Nu går det att läsa med skärmläsare. Charlotta har skickat den till FSS.

Som ett led i 50-års jubileet påbörjades arbetet med att renskriva gamla styrelseprotokoll. LIA-praktikanten Dan Söderlund påbörjade arbetet under våren. På sommaren fortsatte föreningens sommarlovspraktikant Jonatan Solax arbetet. Protokollen från åren 1973 till 1975 samt 1979 till 1985 är renskrivna.

50 – års jubileum

Ålands synskadade startade sin verksamhet hösten 1972 då Aili Alexandersson tillsammans med några andra träffades och lade grunden. Sedan dess har föreningen haft en viktig roll för personer med synnedsättning men även för deras anhöriga. Att fylla "ett halv sekel" ville föreningen fira extra och samtidigt informera allmänheten om synproblematik. Styrelsen tillsatte en arbetsgrupp bestående av Börje Troberg, Sanna Söderlund och Charlotta Solax för jubileumsarbetet. Vi vill tacka alla er som uppvaktat föreningen genom gåvor eller inbetalningar. Dessutom vill vi ge en stor eloge till Finlands Svenska Synskadade, Ålands Landskapsregering samt den privata donation som möjliggjorde ett så fint jubileumsår!

Mörkermiddag – äts med andra sinnen

I stället för en regelrätt jubileumsmiddag genomförde föreningen en mörkermiddag på Hotell Arkipelag. På mörkermiddagen fick seende gäster möjlighet att prova på att äta sin mat i mörker med hjälp av ögonbindel – och uppleva den med andra sinnen istället. Men samtidigt var det ett tillfälle att utbilda och informera serveringspersonal om hur man bemöter en synskadad. Medlemmar, samarbetspartners, politiker och inbjudna gäster deltog. Som gästtalare anlätades Anna Bergenholtz, journalist från Sverige som arbetar med tillgänglighet. Anna är själv helt blind.

Historik

Under året har arbetet pågått med att skriva en ny historik som en uppföljning av 40-års historiken. Tyvärr tackade Jonas Eriksson som skrivit föreningens två tidigare historiker nej till uppdraget. Charlotta Solax anlätades som skribent – utöver sitt ordinarie arbete.

Föreningen har sparat sina protokoll sedan starten. Tyvärr finns dessa protokoll endast i svartskrift i häften. Svartskrift innebär att protokollen är otillgängliga för merparten av föreningens medlemmar OM inte någon läser högt för dem. Skrivs protokollen av och digitaliseras ökar tillgängligheten och protokollen blir bevarade. Vi har ett flertal medlemmar som varit med sedan starten eller inte långt därifrån och skulle gärna läsa gamla protokoll.

Jubileumskaffe med systerföreningar

Hösten 2022 i samband med skördefesten då de andra svenska synskadeföreningarna i Finland på Åland hölls jubileumskaffe på Ankaret.

Stöd och hjälp

Stina Nygård är verksam som FSS:s rehabiliteringsrådgivare på Åland. Hon ger kostnadsfri hjälp och stöd. Stina är stationerad i Åbo. Rehabiliteringsrådgivaren besöker Åland regelbundet för att göra hembesök och utlåtande. I samband med besöken passar hon ofta på att berika föreningens verksamhet, vilket är en stor tillgång. IT-stödets samarbete med FSS fungerar.

Sjukskötare Åsa Rehn-Isaksson, på ögonpolikliniken, Ålands hälso- och sjukvård, anskaffar hjälpmedel för synskadade. En synskadad person som kommer till Åsa får ofta en första kontakt till Ålands Synskadade r.f. genom henne, då hon berättar att föreningen finns. IT-stödets samarbete med ÅHS har fungerat bra. Vi vill extra mycket tacka Åsa för att hon deltog på ögats dag den 14:e oktober!

EKONOMI OCH SAMARBETE

Föreningens och taltidningens verksamhet har till största delen finansierats med medel från Ålands Penningautomatförening r.f. Föreningen har också mottagit bidrag från Förbundet Finlands Svenska Synskadade, Stiftelsen Blindgården, Blomsterfonden, Folkhälsan och ett fåtal av de åländska kommunerna. Ett bidrag från Stiftelsen Leo, Mary och Mary-Anne Hackman skall finansiera projektet Åländska Talböcker åren 2019–2023. Föreningen vill tacka alla de samarbetspartner som under året bidragit med finansiering eller sin expertis.

Föreningen har aktivt deltagit i frågor som berör synskadade och andra funktionshindrade genom sina uppdrag inom bl.a. Förbundet Finlands Svenska Synskadade r.f. och Ålands handikappförbund r.f. samt utåtriktad information genom erfarenhetstalarna och kontakt med press och myndigheter.

Verksamhetsledaren deltog 1.3 i ett frukostseminarium med presentation och diskussion av ombudsmannamyndighetens verksamhetsberättelse 2021 på distans.

Ålands Handikappförbund

Under våren höll Ålands Neurologiska en akvarellkurs på Ankaret. På hösten höll ytterligare en kurs – då deltog även Demensföreningens medlemmar. Demensföreningen använde även lokalen för ett annat tillfälle under våren. Vårt hjärta lånade lokalen vid några tillfällen. Ålands synskadade lånar gratis ut sina lokaler till övriga medlemmar i Handikappförbundet. Ålands Synskadade var under året representerade i handikappförbundets yttrandegrupp och tillgänglighetsgrupp.

Interna aktiviteter – medlemsföreningarna inkluderade:

- Membraskolning
- Kaffemöte med en av medlemmarna i patientrådet på ÅHS.
- Ordförandemötet för medlemsföreningarnas ordförande (och vice ordförande)
- Gemensam rekreationsdag för personalen på ÅHF och medlemsföreningarna. Eckerö med lasertag och mat i Kärringsundsbyn.
- Första hjälpkurs (4 timmar)

Yttrandegruppen:

- Ändringar i lagstiftningen om posttjänster
- Nya funktionshinderpolitiska programmet.
- Lagförslaget om förtidsröstning för väljare utanför Åland.
- Lagförslag om klientavgifter inom socialvården
- Vägtrafiklag
- Trafikförsörjningsprogram
- Tillgänglighetsdirektivet som är en implementering av Eus tillgänglighetskrav för produkter och tjänster.

Tillgänglighetsgruppen:

- Möte angående planeringen av en lägergård, som DUV planerar att bygga. DUV tog kontakt och levererade innan mötet en taktillritning över gården.
- Bommarsunds besökscentrum. Påpekanden om ljud, belysning, brister på kontrast i färgsättning, handikapparkeringar m.m.
- Tillgänglighetsgruppen tittade på tillgängligheten i sjukvarteret. Det var stiftelsens nyttillträdda VD som ville ha ett utlåtande, som underlag för kommande bidragsansökningar. Blev en lång lista med förbättringsförslag.
- Tillgänglighetsgruppen mötte nya stadsarkitekten Johanna Hagström och diskuterade grönplanen för Mariehamns stad.
- Medis lokaler

Initiativ till ÅHF från Ålands synskadade

- Valberedningens arbetssätt – riktlinjer - antaget
- Förslag om forum för assistenter till Ålands Handikappförbund. – ingen åtgärd
- Digitalisering av bokföringen – pågående process
- Gemensamt IT-stöd, utöka föreningens tjänst till att även ingå som en del i förbundets verksamhet – ingen åtgärd

Folkhälsan

I början av året hade ordförande och viceordförande ett möte med Viveca Hagmark, Förbundsdirektör för Folkhälsans förbund rf samt Niclas Forsström för Folkhälsan på Åland om hur ett samarbete kring aktiviteter för personer med synnedbrett syn kan se ut. Mötet resulterade i att det planeras vidare och ses på möjligheten att ordna grupper riktade till enbart synskadade samt planerar för en gemensam tema-dag under hösten.

ÅHS

Åhs har nu en tjänst som renodlad synhabiliterare. Synhabiliteraren Åsa Rehn har under året deltagit i föreningens informationsaktiviteter. Där utöver infördes under hösten regelbundna avstämningsmöten mellan föreningen och ÅHS. Ett resultat av samarbetet är att idag bokas ett besök till socialkuratorn vid ÅHS vid första besöket till synhabiliteringen.

FSS

Ålands synskadade har kontinuerligt kontakt med Förbundet Finlands Svenska Synskadade. Närmast kontakt har föreningen med rehabiliteringsrådgivaren. Övriga kontakter är till taltidningsansvarig, verksamhetsledaren, kanslisten, bokföraren och de som arbetar med förbundets publikationer. Stina Nygård är rehabiliteringsrådgivare och besöker Åland några gånger på våren och några gånger på hösten. Under besöken hinner hon med både konsultationer vid hembesök, kontakt med föreningen och information till allmänheten.

Medis

Sånggruppen Voces Mirabiles från Medis lånade Ankaret den 19 november för att ha sångövning. Som tack för lånet kommer gruppen och uppträder för föreningen under våren 2023.

Sunda Foten

Under året har föreningen i samarbete med fotvårdaren Sunda Foten erbjudit fotvård för föreningens medlemmar, både ordinarie och stödjande.

VARMT TACK

Styrelsen vill framföra sitt varma tack till alla, såväl enskilda personer som samfund, för gott samarbete och välkommet stöd till förmån för landskapets synskadade.

Ett avslutande varmt tack till alla stödjande medlemmar, som under året utfört ett värdefullt och viktigt frivilligarbete. Utan dem hade föreningen inte kunnat förverkliga sin omfattande verksamhet år 2022.

Mariehamn den 06.03.2023

ÅLANDS SYNSKADADE R.F.

Styrelsen